

pihenhessen és berendezkedjék a dolgokban, a programokban, az automatikus folyamatokban. Ott megtalálja a biztonságot, míg a Hit és a Szeretet kalandja megzavarja – hová viszi ez? Szükség van a rítusokra, formulákra, szervezetekre és hagyományokra. Őrzik és átadják az életet. Föltételei a közösségi vallásnak, amely nem egyénhez kötött, vele együtt születő és kérészerű egyniségét túl nem élő. Jóvultukból osztozom Xavéri Ferenc, Aquinói Tamás, Ágoston, Atanáz és Pál hitében. De, mint ugyancsak Bernanos mondja, „semmitféle szertartás nem ment fel a szeretet alól.” A biztonság elemei csak keretek és eszközök; mindazt, ami az Egyházban intézményes, úgy kell felfogni, mint Jézus Krisztus szolgálatát és az emberek szolgálatát Jézus Krisztusért. Eszközöként a lelki sík vezetőkeinek kell lenniük, amelynek ők a nagy szentsége. Élniök kell és az életre vezetniök!

4) Végül az Egyház hordozza történelmét; nemcsak néha kissé fojtogató súlyával, hanem sebhelyeivel és utóhatásaival is. Jelenét átélte múltja határozza meg. Pontos fogalmunknak kell lennie, ha akárcsak elemi fokon is, erről a múlttól, hogy jól megértsük a jelent, s elvállaljuk Jézus Krisztus szellemében, Istennek a történelemben megvalósítandó üdvösségterve szem előtt tartásával. Itt van a helyük a megfontolásoknak az Egyházban mutatkozó emberi jellegre és a Kegyelemnek éppen ebben az emberi jellegben és ebben a történelemben látható útjaira vonatkozólag.

Egyiket sem szabad kizárni ebből a négy létmódból vagy létsíkból. Együvé kell fogni és teljes megértésben összekomponálni őket. Hogy megértsük az Egyházat, el kell jutnunk életének történeti és emberi oldalához, anélkül, hogy ezt teljesen külsőséges járulékká fokoznánk le; hozzátartozik a mű szövedékéhez. A szentségnek egészen Jézus Krisztusból származó kegyelme a személyek legbensejében működik, de ők nem választhatók el sem a kegyelem egyházi eszközeitől, sem az Egyháznak lényegesen történeti és emberi jellegű életétől. Isten működése nem az emberi működés hegyibe jön, nem is a házagaiba ékelődik: teljesen benne rejtőzik, miközben mégis meghaladja. Akár Róla, akár az Egyházzal van szó, kerüljük el, hogy „könnyedén, árnyalás nélkül higgyünk transzcendenciájában” (Marcel Légaut). Ezért világítsuk át vallásosságunkat a komoly értelmi erőfeszítés fényével. Mély és megalapozott meggyőződésünk szerint mind világosabban ki fog derülni, hogy a keresztény élet megkövetel ilyen erőfeszítést.

Forrás: Christus 38. sz. (1963)

Giny Kranenburg

MIÉRT VAGYOK AZ EGYHÁZBAN?

Ha valaki 40–45 év előtt ezt kérdezte volna, valószínűleg meglepődve néztem volna rá. Hogyan is lehet ilyet kérdezni? Hiszen kicsi gyerekkoromban meg-

kereszteltek, és az Atya gyermekévé fogadott. A gyerek helye a házban van, nem pedig az út mentén. Az Isten gyermekének helye meg az Egyház. Kell itt még kérdést feltenni?

A növekedés, felsejülés „véget nem érő” éveiben szüleim, tanárain, környezetem az Egyház tanítása szerint neveltek mindnyájunkat. Engemet, iskolatársaimat, barátaimat. Ideáljaink, elveink, értékeink mind egy forrásból eredtek, abból táplálkoztak. Az Egyház úgy vett körül minket, mint a levegő, amelyben élünk, mozgunk, nélküle meglenni nem tudunk. Szívjuk magunkba szüntelenül, észrevétlenül. Néha, kivételes pillanatokban, amikor a tavasz balzsamos lehetése, a hegyekből vagy tengerről áradó tiszta, jó levegő tüdönkbe tódul, szívjuk teljes tudattal az illatos levegőt. Ilyenkor öröm és hála tölt el, hogy ebben részünk lehet. Akkor is tudatára ébredünk mennyire szükséges a tiszta, jó levegő, amikor váratlanul szűk, szellőzetlen helyiségbe lépünk, vagy megrekedünk a nagyváros autóbűzös forgatagában.

Nem, valaha a kérdés: „miért vagyok az Egyházban?” nem játszott szerepet. Nem azt mondom, hogy kérdések sohasem foglalkoztattak. Minden serdülő fiatalnak mindig voltak és vannak kérdései. Nekünk, a 30-as évek fiataljainak is voltak kérdéseink. Volt azonban mindig módunk kérdéseinket bizalommal feltárni olyanok előtt, akik megfelelték, vagy éppen segítettek, hogy magunk találjuk meg a helyes választ.

Ezt a kérdést azonban ma, 1984-ben tették fel. Miért is olvastam ismételtlen így: „miért m a r a d o k az Egyházban?” Furcsa? meglepő? döbbenetes? Nem, nem hiszem. Sőt azt hiszem, nem is rossz így olvasni ezt a kérdést. A mai, kérdésekkel, bizonytalansággal terhes időkben épp erre a kérdésre életbevágóan szükséges feleletet keresni, és meg is találni.

Előbb azonban azt kell megvizsgálnom, mit is jelentett valaha, mit is jelent ma számomra az Anyaszentegyház. Milyen is volt a kép, amely többé-kevésbé tudatosan élt bennem az egyházzal?

Emlékezetemben nagy, szürke kövekből felépített épülettömb képe merül fel. Hatalmas, egész látóhatárt betöltő kolosszust látok. Ház, egyház. Mi köze van ennek az épülettömbnek az „anyához”? A kőház, épületkolosszus nem áraszt meleget, nem ébreszt érzelmet.

Talán Krisztus Misztikus Teste? Régen ez is nagyon távoli, elérhetetlen fogalom volt. Hittem, elfogadtam, de nem tudtam mit kezdeni vele. Ami igazán fontos, központi volt, az Jézus Krisztus, Isten Fia, testvérünk. És mindazok, akik Őt közvetítették, példázták, közelebb hozták, és jelenvalóvá tették Őt életünkben.

Messze kerültem otthonról. Idegenbe, más kultúrába, más szokások, más emberek közé. Kerestem a közöset, az ismerőst, a felismerhető, azoknál, akik ugyanazt a Jézust szolgálták, élték, mint Akit otthon hirdettek és éltek azok, akik emberségünket faragták. Bizalommal közeledtem. Nemsokára felfedeztem,

hogy Jézus Krisztus ugyanaz mindig és mindenütt, de szolgálatának, követésének színe, íze, módja bizony nagyon is különböző tud lenni. Ezek a színbeli különbségek, más hangsúlyok már tudatosan irányították figyelmemet az Egyházra és a Misztikus Test egységének jelentésére.

Eljött az idő, amikor XXIII. János pápa tágra nyitotta az Egyház ablakát. Omlott be a lélekújító levegő. Az egyház népe teli tüdővel szívta magába az üdítő illatot. Itt Hollandiában talán épp azért lélegzett fel mindenki olyan intenzitással, mert a katolikus emancipáció történelmileg rövid korszakában nagyon is hermetikusan volt elzárva minden ablak, minden rés.

A hatvanas évek, forrongása, lelkes „szellőztetése” közepette újból és újból azt gondoltam: „hiszen én nem abban az egyházban nőttem fel, nem abban nevelkedtem, mint amelyet most olyan hevesen kritizálnak!” Az a légkör, amelyben az én generációm nőtt fel, meleg volt, megértő, utat mutató, de nem kényszerrel sújtó. Igaz ez? Lehetséges ez? Állhatnak-e fenn ilyen különbségek ugyanannak a hitnek, ugyanannak a tannak, ugyanannak az evangéliumnak megélési módjai között? Ha így van, mi lehet az oka? Keresni kellett a feleletet.

Hogy a száraz tanítást hogyan tudjuk gyümölcsöző életté érlelni, abban nagy szerepe van egy nép lelki alkatának, történelmi fejlődésének, kultúrájának, társadalmi helyzetének. Hiszem, hogy a mi magyar lelkiségünk könnyebben talál rá a lényegre, az igazán fontosra a száraz betűk, hittani tételek, paragrafusok, kis és nagybetűs törvények és tanácsok között. Mi nem csak tanultuk a hitet, de iskoláink légköre, tanáraink, vezetőink személye megadta a példát, megmutatta az utat, hogyan lehet a tanítást életté tenni.

Nemsokára mindenfelé kis körök alakultak, amelyekben a hívek szabadon és kritikusan próbálták hitüket megfogalmazni. Gyakran úgy véltem, hogy „hit-tani tudással” a „helyes” válaszok birtokában vagyok. Kívülállónak éreztem magam, kívülről figyeltem a fejlődést. De a benső tűz, lelkesedés, őszinte nekifutás, amellyel a zsinat friss levegőjét „mellre szíva” új lehetőségeket, hitelesebb megélést kerestek és találtak olyan sokan, meggyőződött. Eltűnt a kötömbökből épült kolosszus! Tagja lettem az „útban levő vándorló népnek”, amely életútján keresi az Isten elközelése szerinti ember kiteljesedését.

Az ökumenikus kapcsolatok, beszélgetések évei következtek. Ebben a légkörben, amelyben még nem is olyan régen a tiszteletes úr átment az utca másik oldalára, hogy ne kelljen a plébánosnak köszönnie, meglepő érdeklődéssel özönlöttek felénk, katolikusok felé a kérdések. Mennyi előítélet, mennyi félreértés élt az emberekben! Felejthetetlen emlékem, amikor a gyónásról beszélgetve valaki azt mondta: — Így elmagyarázva, hogyan is értelmeztük, éltük meg mi katolikusok a bűnbánat szentségét, nemcsak megérthetővé, de elfogadhatóvá tette szemében ezt a szentséget —. Mi is megismerkedtünk protestáns testvéreink hitével, Jézus Krisztusra, az Úrra és a Szentírásra központosuló megélésükkel. Ez felismerhető volt. Tanultunk egymástól. Ekkor csendült fel bennem a kérdés: miért maradok én az egyházban. Erre felelni kellett.

Tapogatózva próbáltam a választ fogalmazni. Ilyesféleképpen: az Úr közvetlen közelsége, megközelíthetősége a szentségekben, különösen az Eukarisztiában, az, ami számomra nélkülözhetetlenné teszi egyházamat.

.

Hollandia híres tradíciója volt a tavaszi nagytakarítás. Hetekig tartott. Mielőtt a háziasszony belekezdett a takarításba, alaposan szemügyre vett mindent. A családi tanács elhatározta, mit kell újból kifesteni, megújítani, megváltoztatni. Egy napsugaras tavaszi reggel kihurcoltak mindent a kertbe, a balkonra, a friss levegőre. Szellőztetni. A szellőztetés után jön a takarítás. A háziasszony megnézni a sok szeretett, meghitt, megszokott, megunt, régi holmit. Néha elidőz emlékeinél és egyetmást, amit már használni nem tud, de megválni sem tud tőle, gondosan elcsomagol. Máskor meg hirtelen elhatározással a szemébe dobja a használhatatlannak minősített cuccot. Előfordul, hogy később észreveszi: mégis csak kár volt ezt vagy azt kidobni; nem is volt az olyan felesleges, használhatatlan. Hasonlót keres helyébe, és örül, ha rátalál, még ha talán más is a színe, a mérete, de beillik a megüresedett helyre.

Ez a hétköznapi hasonlat szememben igen jól példázza a zsinat utáni megújulást. Számptalan új, időszerű, jól beváló, egészséges kezdeményezés jött létre. Nagyon sokan dolgoztak, teljes odaadással és bizalommal. Sok hirtelen félredobott visszakerült a helyére. Átalakítva, időszerűvé téve, más színűre festve. De mint a családban, úgy az egyházban sem egyforma mindenki ízlése. No meg nemcsak az italtól, de a túl sok jó levegőtől is meg lehet ittasodni. Az ittasság pedig akadályozza a józan gondolkodást, mérlegelést. A dialógusból vita lesz, a meghallgatás, beleélés helyét ítélkezés, elítélés veszi át. Táborok és pártok alakulnak. A maga igazát védi mindenki, és közben új sebeket ütünk egymás meleg szívére, pedig zúzódást, kék-zöld foltot, nehezen gyógyuló sebet eddig is már sokan viseltek.

Ez az oka, hogy sokan vannak akik saját lelkiismeretükre hivatkozva válogatnak és választanak. Vannak, akik elfáradva, csalódottan hátat fordítanak és elmennek. Vannak, akik hitüket, szeretetüket „két kézre fogva“ maradnak és tovább keresnek.

Miért?

Mert rendületlenül hisznek az Úr üdvözítő terveiben. Az Isten (eljövendő) országában. Hiszik, hogy a szövetség Istene ígéreteit megtartja. Hiszik, hogy Ő minden embert néven szólít, és feladatot bíz rá. Hiszik, hogy itt a földön a mi feladatunk Isten országának építése.

Hiszik, hogy mi emberek vagyunk az Úr keze és lába, meleget és szeretetet sugárzó szeme, megbocsájtást, megértést kimondó szája. Néha megtapasztalják, hogy az Isten országa itt-ott már jelen van, de rendületlenül hiszik, hogy teljes szépségében, harmóniájában még el kell jönnie.

Vannak, akik ismerik képességeiket, de tudatában vannak kicsinységüknek is. Elfogadják fogyatékoságaikat, korlátozottságukat, de merik hinni, hogy min-

denkinek megadatik az, amire szüksége van, hogy kialakítsa, megvalósítsa magában az Isten róla alkotott elképzelését.

Mernek hinni abban, hogy egyszer majd a jóság és szeretet győzedelmeskedni fog. Rendületlenül hisznek a feltámadott názáreti Jézusban, az Isten Fiában, Testvérünkben, aki megjárta az emberi életút minden ösvényét. Tapodta annak minden göröngyét. Akinek nem volt fejét hová lehajtani. Akit legközelebbi barátai, követői gyáván cserben hagytak, amikor legnagyobb szüksége volt rájuk. Akit elárultak, letagadtak. Hisznek a Jézusban, aki életét adta, hogy annak árán egyszer, valaha, megvalósuljon az Atya akarata, az Isten országa.

Hiszik, hogy a Feltámadott Úr nem elérhetetlen magasban, hanem emberi közelségben közöttünk él, és nekünk hagyta Lelkét, hogy erősítsen, sugalmazzon, vezessen és megújítson. Tápláljon és soha el ne hagyjon.

Ő az Egyház éltető Lelke, emberi szívünk lakója és betöltője.

Ő az Isten teremő és megújító Lehelete.

Ezt próbálom én is hinni. Ezért vagyok, ezért maradok az Egyházban.

Alszeghy Zoltán

BÜNÖS SZENT EGYHÁZ

A címben használt két jelző két ellentétes tulajdonságot jelent: az egyik bizonyos erkölcsi tökéletesség hiányát, a másik annak meglétét; azért hajlandók lennének a címet kijavítani, így: „bűnös vagy szent egyház?” A katolikus egyházkép jellegzetessége, hogy a két jelzőt egymás mellé illeszti, azt állítja, hogy az egyház bűnös is meg szent is. Csak akkor lesz életközeli viszonyunk az egyházzal, ha a valóságnak ezt a két egymást kiegészítő és magyarázó oldalát teljes mértékben elfogadjuk.

Mi az egyház?

Az egyházzól való meggyőző beszéd egyik legfőbb akadálya abban van, hogy nem világos, mit értünk ezen a szón.

Az egyház nem elvont ideál, ami a konkrét valóságban csak tökéletlenül valósul meg, mint a „demokrácia” vagy a „szabadság”. Nem „vezető személyzet”, tehát nem a klérus, nem a papság, szemben a „világi” hívőkkel.

Az „egyház” először is gyűjtőfogalom, azoknak a személyeknek összességét jelenti, akik legalább meg vannak keresztelve, vagy szorosabb értelemben, akik életük főproblémáinak megoldását Krisztus Urunk követésében, Krisztus Urunk tanítványainak közösségében keresik.